

NR 3 JG 7 TWEEM. TIJDSCHR.

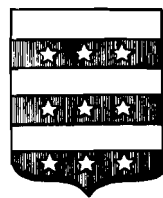
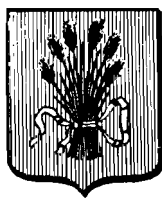
Ver. Uitg. R. LIEVENS
Terlicht 20
9451 KERKSKEN

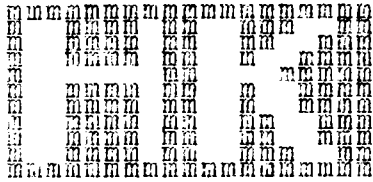
REDACTIE : W. De Loose
Diepeweg 17a
9450 HAALTERT
21-8-81

Mededelingen **H**eemkring Haaltert

Stomvrick

MEDEDELINGEN HEEMKUNDIGE KRING NR. 3
***** ** *

VAN DE REDAKTIE

- Na de vakantie plannen wij een geleid bezoek aan het Rijks-archief te Gent. Geïnteresseerden wezen er vlug bij !
Aantal deelnemers beperkt (20).
Bezoekdag : zaterdag. *29-8-94* *8.15. Stationsplein*

- Heropbouw van de Warandakapel

Na de eerste oproep voor vakmensen hebben wij reeds :

- schrijnwerker
- stukadoor
- dakbewerker

WAAR BLIJVEN DE METSERS ???

- Doodsprentjes

Oude doodsprentjes (die wij met dank aanvaardden) worden door de HK bijgehouden en gerangschikt. Ze mogen steeds geraadpleegd worden bij Jan Gees.

Onlangs werd ons een merkwaardig prentje bezorgd met volgende tekst :

 "Bid voor de zielen van Virginie, Marie-Joanna en Amelie VAN DAMME, dochters van Joannes-Baptista en van Theresia VAN DEN STEEN alle drij geboren te Haaltert en aldaar overleden,
 Virginie den 7 December 1889 in den ouderdom van 63 jaren,
 Marie-Joanna den 14 December 1889 in den ouderdom van 65 jaren,
 Amelie den 21 December 1889, in den ouderdom van 71 jaren"

- Bij de beëindiging van de schilderwerken in de kerk, graag een proficiat aan de Hr Deken en de Kerkfabriek.
Een pluim voor firma H. Van Impe met het prachtige resultaat.

| LIDMAATSCHAP HEEMKRING HAALTERT
 GEWOON LID : 100 FR. STEUNEND LID MINIM.300 FR. |
 REK. HK. HAALTERT 439-5083061-63 |

WIJKNAAM TERJODEN (VERVOLG)

.....

WAAR STOND HET "HOF TER HEYDEN" ?

Daar het hof slechts begin vorige eeuw zou gesloopt zijn, wisten oowonenden van de wijken Eiland en Anderenbroek van zijn bestaan af van ouders, grootouders of oudere bureu : nabij de Molenbeek, grensgebied Haaltert-Erembodegem met aan de andere oever Denderhoutem.

Verschillende malen vond men echter overblijfselen, die men de stenen getuigen zou kunnen noemen, waardoor de juiste plaats terug gekend werd.

GETUIGEN DAAROMTRENT

1) Reeds jaren vóór de oorlog 1940-1945 werd door de toenmalige eigenaar, de heer Edmond Daghuyt en zonen, herhaalde malen grote, zware, witgrauwe stenen gevonden, bij het vellen, omwaaien of planten van bomen. Tijdens de oorlog, volgens de enen in 1940, volgens anderen in 1941, werden tijdens een grote storm vele bomen uitgerukt, ook verschillende canadabomen op bedoeld eigendom. Hierbij kwamen funderingen bloot van 40 cm of meer dik. Volgens de beschrijving van de nu nog levende zoon, de heer Achiel Daghuyt, kan men ze vergelijken met de stenen waarmee oude kerken eertijds werden gebouwd, zoals gebruikt voor het oudste gedeelte van de kerk te Denderhoutem, ook te Haaltert gebruikt en voor de Sint-Martinus kerk te Aalst. Dit is witte hardsteen, volgens Frans De Potter en Jan Broeckaert (geschiedenis van de gemeenten O.VL.) ter plaatse gedolven. Men vond er onder meer in Oosterzele, Vlierzele en Vilvoorde. Deze stenen waren gemetseld in koornemeelmortel, eertijds gebruikte bouwspecie en maakten deel uit van zware funderingen. De eigenaars brachten er een paar mee naar hun nabijgelegen hoeve. Mettertijd raakten die echter verloren. Men hoefde nauwelijks 50 cm diep te graven om er op te stoten. Er werden ook blauwe schalies gevonden van dakbedekking, uiteraard slechts stukken. Meerdere mensen uit het omliggende waren af en toe hiervan getuige.

2) De heer Marcel Van Cauwenbergh, huidige eigenaar van het reeds geciteerde perceel, ontdekte bij het planten van bomen 12 à 13 jaar geleden, grote rode bakstenen van naar schatting 30 bij 12 cm, gladder aan de zijkanten dan aan boven- en onderkant. Duidelijk met de hand gevormde stenen (met de voeten getrapte modder), in vormen gedroogd en daarna gebakken), eveneens met de herkenbare grofkorrelige koornemeelmortel gemetseld. Hij dacht op funderingen te zijn uitgekomen die volgens hem ruim 1 m dik waren. In kennis gesteld van de getuigenis van Achiel Daghuyt ging hij echter twijfelen en meende dat het ook wel een voetpad kon geweest zijn. Er blijft nog één mogelijkheid : kan dit het gewelf zijn of vermaende gewelf waarvan A.V.D.Bruelle spreekt in zijn "Geschiedenis van Haaltert" ? Hij had het in verband daarmee over rode bakstenen. Toen Van Cauwenbergh een waterput wou laten delven op bedoeld stuk, hoorde hij van de heer Desiré Macsschalk uit de Anderenbroek dat dit onnodig was daar er een put bestond op zowat 4m van de beek.

Daar eerstgenoemde dacht dat het lang zoeken zou worden naar een zo oude put met waarschijnlijk troebel water, ging hij er niet op in.

3) Mevrouw De Saedeleer Gabriëlle weet te vertellen dat volgens haar vader, de heer Eduard De Saedeleer, de blauwe uitgesleten arduinen treden van de keldertrap in hun hoeve afkomstig waren van bedoeld hof dat daar vroeger stond. Het schotelhuis was voor de helft met grote leitegels bevloerd zoals in oude kerken; ze zouden dezelfde herkomst gehad hebben als de keldertrap.

Tot daar wat we stenen getuigen uit het verleden noemden.

Vermelden we nog dat de brede veldweg (karrespoor) links vooraan in de Diepeweg (komende van Denderhoutem) tot aan het kruispunt "Zeven Wegen" steeds "Dreef" wordt genoemd, hoewel niemand zich herinnert daar een bezoming met bomen te hebben geweten. Er wordt beweerd dat deze weg ooit een dreef was naar het "Hof Ter Heyden". Op de kaart van Ferraris 48 (V6) Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden - Aalst (U1) (3) reductie van het origineel, vinden we inderdaad aan beide kanten van de weg de aanduiding voor bomen.

Op aanwijzing van de heer Paul Teamerman, bestuurslid Heekkring Haaltert, troffen we op onze speurtocht in het oud hospitaal te Aalst, met de hand getekend en geschilderd op lijnwaad, de :

GENERAELE

Caerte Van den lande van Aelst geforneert door meester Jacques Zoornebaut landtmeeter en de Schilder ten jaere 1612. Soo gesien is in de resolutien Van d'edele heeren gedeputeerde der twee steden en de lande Van Aelst bij den onderschreven en geswooren landtmeeter in den raede Van Vlaanderen geadmilleert, binnen Gendt residerende gecopieert, en de Conforme gemaakt naer d'origineele Caerte berustende In d'archiven Van de Voorseyde heeren gedeputeerde ten jaere 1784 't ooreonden. (get. J. Lecler)

Op deze kaart zijn naast de bijzonderste waterwegen, de bestaande wegen, de bebouwingen, slechts de voornaamste gebouwen uit die tijd aangeduid: de kerken als vaste oriëntatiepunten, naast enkele zeldzame kastelen, slechts nog de voornaamste hoeven.

Op de plaats waar E.H.J. De Brouwer en Albert Van Den Bruelle(+) het "Hof Ter Heyden" in hun respectievelijke studies betreffende Haaltert situeerden, precies daar waar overlevering en vondsten door onszelf nagetrokken, hadden beengewezen, vonden we inderdaad een rechthoekig gebouw, omringd met water, aangeduid. Zonder enige twijfel het "Hof Ter Heyden".

De Marktweg - smalle veldwegel recht tegenover de Ninovestraat waar deze naar Denderhoutem zwenkend - een haakse bocht vormt, staat getekend tot vlakbij de hoeve. Behalve het korte stukje dat vanaf de Ninovestraat aansluiting geeft met - de volgens plaatsnaamkunde - "Hof Ter Heydendreef" komt de Diepeweg nog niet op deze kaart voor. Aan de andere kant van de hoeve loopt een weg naast de omwalling van het hof tot bij de beek. Daar de kaart veel minder gedetailleerd is dan de huidige kaarten en men in die tijd niet over de middelen beschikte waarover men nu beschikt, is het niet met zekerheid uit te maken welke weg dit juist is: Eilandstraat (verlengde van de Kapellestraat) of de "Hof Ter Heydendreef".

Bij vergelijking met de stafkaart die de toestand weergeeft van 1864, op het terrein herzien in 1884, menen we te mogen veronderstellen dat het de Eilandstraat is. De Hondegracht zou dan mogelijk een overblijfsel zijn van de vroegere onwalling en inderdaad een scheiding vormen tussen weg en hoeve zoals dit op de oude kaart voorkomt, tenzij er eertijds een andere weg bestond vlakbij de Hondegracht. Nog niet zo lang geleden bestond er nog een dergelijk kort wegeltje dat hierop zou kunnen wijzen, of mogelijk een overblijfsel van was. Het bevond zich tegenover de hoeve Daghuyt, naast de Hondegracht, die daar in de Eilandbeek uitmondde. Men kon van daaruit over een vlondertje de andere oever Denderhoutem-Anderenbroek bereiken. Dit zou nog beter met de oude kaart in overeenstemming te brengen zijn.

Eigenaars van de hoe zijn gekend :

- Benedictus Van Den Eynde - ook Van Den Hende geschreven - kapelaan, bewoonde samen met zijn ouders het hof ten jare 1733 (J. De Brouwer).
- Pieter Van Den Hende - pastoor van Haaltert komt als "parochiaen" reeds vroeger voor in de schepenboeken van Haaltert ten jare 1518-1525 - 1537 - 1543 (J. De Brouwer). Waarschijnlijk waren de Van Den Hende's toen reeds eigenaars van de hoeve.
- Frans Van Den Hende was hoogbaljuw van het Land van Aalst ten jare 1753.
- Jan-Baptist Van Den Hende was archivaris te Aalst in 1873 met een jaarwedde van 5 000 Gulden (de Potter en Broeckaert, stad Aalst).

Ongetwijfeld waren beide laatste verwant met de Van Den Hende's van het "Hof Ter Heyden", mogelijk zelfs eigenaars. Dit alles wijst op de niet geringe plaats die de familie innam in de maatschappij van toen, niet alleen ter plaatse maar ook in de stad Aalst. Er bestond immers een sterke wisselwerking tussen de stad en wat we best - haar buiten - kunnen noemen. Samen voraden ze, coherenter dan heden "Den Lande van Aalst".

We menen te mogen veronderstellen dat we voldoende konden aantonen dat wanneer we spreken over "Tryën - Treeën - Terheyen" als wijk, we zoals bij de aanvang gezegd "Terjoden" niet dialectisch vervormen maar een toponymisch bewaarde uitspraak gebruiken, al zijn er zich daar ook weinigen van bewust.

In een volgende bijdrage beginnen we een zoektocht naar de naam TERJODEN.

OPMERKING : Gelieve in het eerste nummer het foutieve Heinaesmeersch te wijzigen in Heinaesmeersch.

AMANDINE TEMMERMAN

RUZIE TUSSEN DENDERHOUTEM EN IDEGEM

OM EEN PASTOOR (2)

Sedert het verschijnen van de eerste bijdrage over dit onderwerp vernamen we van E.H. De Pauw, huidige pastoor van Idegem, nog volgende inlichtingen, die we hier met dank publiceren.

In het Liber Memorialis schreef Pastoor Bernard Baeyens van Idegem (1848 tot 1885) het volgende : "In 1808 stierf mijnheer de pastoor Segers, die lange tijd Idegem en Smeerebbe bestuurd had (1765-1808) en had als opvolger Mijnheer Schoonheydt, bemind en geacht van zijn parochianen, hij scheen hun nog al toegevend te zijn, en niets voorspelde dat hij Idegem zou verlaten ; doch aangedreven door zekere Wolfcaer, juge de paix, en Bogaert, borgemeester, bijde te Geraardsbergen wonende, kreeg hij het gedacht de pastorie van Geraardsbergen te vragen, open door de dood van Zeereerwaarde heer Levrau, pastordeken.

God schikte het anders en tot zijn spijt en verwondering zijner vrienden werd hij pastor te Denderhoutem benoemd. Niets kon de beslissing des bisdoms doen veranderen en hij kwam als pastor te Denderhoutem aan op 21 december 1821.

Iets merkwaardigs kwam op dien dag te gebeuren : Denderhoutem kwam met groten stoet en kavalkade na Idegem om hunnen nieuwe pastor te halen ; toen zij terugkeerden met hunnen pastor wierden zij eensklaps met hamers, stokken morteels in de neerstraat aangerand, zo na dapper strijden bragt Denderhoutem den Pastor mede ; welken treyn ik gezien heb, reeds student in de grooten figuur (2e latijnse klas) in het College te Aelst (Jesuiten) ; naderhand in de vacantie hebben wij mijnheer Schoonheydt als Pastor te Denderhoutem bezocht, ook niet lang ; niet te vreden, is hij naer een kwijnende ziekte aan zijn schapen door de dood ontnomen in 1824. Nota : ik zal hierna op deze boek schrijven het liedeken dat gemaakt is geweest over zijn inhaling" (Het liedje werd echter nooit bijgeschreven en pas nu kon het worden aangevuld dank zij het terugvinden van de tekst bij de heer A. De Smet - zie verder). Tekst van Pastoor Baeyens werd qua schrijfwijze aangepast.

Pastoor Baeyens, die voormeld commentaar schreef, was geboren in Denderhoutem op 22 april 1807. Ten tijde van de gebeurtenissen met pastoor Schoonheydt was hij dus 14 jaar oud, student in het College te Aalst, ooggetuige van de aankomst van de pastoor in Denderhoutem. Het toeval zou hem later als pastoor ook in Idegem doen terechtkomen.

Schoonheydt is dus niet gelukkig geweest met zijn benoeming in Denderhoutem. Geraardsbergen was hem voorbijgegaan en de bisschop moet voor de tussenkomen van vrienden en van pastoor

Schoonheydt zelf, geen oor gehad hebben om hem te Geraardsbergen te benoemen. Gekweld door ziekte en door verdriet stierf de pastoor reeds in 1824.

Eerwaarde heer De Pauw verschaftte ons nog enkele andere gegevens over Schoonheydt. Deze was namelijk pater karmeliet geweest, pater Angelus. Hij was één van de paters, die verdreven werden uit hun klooster te Edingen, door de Fransen in 1796. Zoals gewoonlijk vonden bij deze uitdrijving ook hier de paters een onderkomen bij de inwoners van de stad.

De godsdienstvrijheid werd slechts volledig hersteld onder Napoleon I (Concordaat met Rome getekend tussen Pius VII en Napoleon als eerste Consul op 15 juli 1801 en op 8 april 1802 ongezegt in wet).

Deze moeilijke tijden heeft pastoor Schoonheydt dus als pater meegemaakt en de last ervan aan den lijve ondervonden. Wellicht heeft ook hij zich moeten verbergen voor de Fransen, in het geheim de mis opdragen en misschien als vermoede zieken en stervenden bijstaan.

Na het Concordaat was er vooral in het Bisdom Gent een schrijnend tekort aan parochiegeestelijken. Aan de andere kant echter was er een teveel aan priesters, door de verjaagde kloosterlingen, die niet meer terug konden naar de verwoeste, verbrande of verkochte kloosters. Aldus kwamen vele kloosterlingen in de parochies terecht. Dit zal ook het geval zijn geweest voor pastoor Schoonheydt.

In 1818 treedt hij nog op, samen met pater Josephus, Petrus Fr. Baeten, als verkoper van 23/40 van het karmelietendomein te Geraardsbergen te Geraardsbergen aan E.H. Constant van Crombrugge, principaal van het College te Aalst en stichter van de Josefieten.

Tot slot de volledige tekst van het liedje over de inhaling van de pastoor in Denderhoutem.

P. TEMMERMAN

Bronnen : De Geschiede Karmelieten in het Dal van Josaphat te Geraardsbergen 1466-1796 door pater M.J. VAN KERCKHOVEN.

oo

INHULDIGING VAN DE PASTOOR TE DENDERHOUTEM
+++++++ +++ ++ ++++++ ++ ++++++++

I

't Was in het jaar van achttienhonderd
en eenentwintig, de derde dag
der maand December ; elk was verwonderd
van wat men hoorde en daar zag,
elk riep met zinnen : wij gaan beginnen,)
er klonk ten allen tijde een stem :) bis.
vandaag komt onze Pastoor binnen,)
wij trekken op naar Idegem.)

II

Al met parade en moed beladen
begaven wij ons op de baan,
om onze Pastoor te gaan halen,
doch onze vreugd was gouw gedaan ;
met knuppels, stokken, hamers en blokken,)
met stenen, stoelen, omscheil en houweel) bis.
kwamen ze op ons afgetrokken,)
en ze attakeerden 't achterdeel)

III

Geen echte veldslag kon het blijken,
doch iedereen die vocht met moed,
maar wel een slagveld zonder lijken,
omdat Cangée riep : "Men stort geen bloed".
Verheugd van zinnen, maar boos van binnen)
geleid door Winter, Wijnant en Cangée,) bis.
trokken wij Denderhoutem binnen)
maar wij brachten de Pastoor mee.)

TEKST UIT DE HERINNERING VAN
ZANG DOOR ALFONS DE SMET
BOEKENT
KERKSKEEN

+++++++

EEN ONGEVAL TE KERKSKEN IN 1826

=== ===== == ===== == =====

Op 7 september 1826 wordt aan de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Kerksken aangifte gedaan van het overlijden van Josephus Sciau.

De getuigen zijn : Dominicus Coppens van Haaltert, schoonbroer van de overledene en Petrus Stockman, veldwachter van Kerksken. De akte wordt ingeschreven in het register van het lopend jaar onder nummer 35.

Een overlijdensakte zoals alle andere, een sterfgeval, geformuleerd volgens de wettelijke voorschriften.

Achteraan echter van het register der overlijdens van 1826 werd er een procesverbaal ingehouden en hieruit vernemen we hoe Joseph Sciau aan zijn einde is gekomen. De man verdronk in de steenput op het erf, waar hij met zijn familie woonde op het dorp te Kerksken.

Dat in een kleine dorpsgemeenschap ten jare 1826 dit ongeluk zeker druk besproken zal geweest zijn, lijdt geen twijfel. De opschudding, die het zal veroorzaakt hebben onder geburen en dorpsgenoten, kunnen we lezen tussen de regels van het procesverbaal.

Aan de hand van het kadastraal plan Popp en de bijhorende tabel van de eigenaars, hebben wij de toenmalige toestand van het dorp, waar de feiten zich afspeelden, kunnen reconstrueren.

Het dorp zag er niet uit zoals nu. De kerk was nog niet vergroot, het kerkhof lag er rond en bovendien lagen er nog private eigendommen tussen het kerkhof en de steenweg. Overblijfsels daarvan, bestonden nog tot in 1957.

Bijgaande schets kan de situatie verduidelijken.

- 1) Eigendom van Nic. Coppens
- 2) Huisjes slachtoffer
- 3) Huis van Tavernier
- 4) Pastorie
- 5) Kerk met Kerkhof

Het slachtoffer en zijn familie woonde in twee kleine huisjes, die stonden op de huidige eigendom van dhr. A. Perreman. De huisjes hadden een zijdelingse losweg, evenals het naastgelegen huis, waar nu de herberg Korlick staat.

In genoemde kleine huisjes woonde dus Josephus Sciau, klompenmaker en landbouwer. Hij was 25 jaar oud, weduwnaar en vader van 4 minderjarige kinderen, woonde er met zijn schoonbroer Josephus Coppens en met zijn schoonmoeder Joanna Catherina De Pelsmaeker, weduwe Cornelis Coppens.

Langs de overzijde van de straat op de huidige eigendom van dhr Van der Gucht J. woonde Pieter J. Tavernier in een klein huisje. Hij is werkmans en helpt mede om het stoffelijk overschot uit de waterput te halen.

Dan is er ook nog Nicasius Coppens, assessor, belast met de uitoefening van de rechterlijke politie in de gemeente. Hij woonde achter de Kerk. Zijn eigendom besloeg gans het stuk van Kerkken, dat begrensd wordt door de beek, de Wijngaardstraat en het Dorp en tegenwoordig is ingesloten door de woningen van de koster en aangelanden, vanaf de grens met Haaltert.

Verder komt ook nog Constantinus Goossens ter hulp en Cornelis De Saedeleer. De eerste van Kerkken, de andere van Haaltert. We konden hun woonst niet meer achterhalen, beiden zijn echter eveneens geboren.

Laten we nu het procesverbaal lezen in zijn oorspronkelijke tekst. Het geeft ons een beeld van de eerste verwarring die ontstaat, wanneer het ongeval ontdekt wordt, het wakker schreeuwen van de burens. We vernemen niets over de levenswijze van de mensen. Ze gebruiken het avondmaal, "reguleren" hun werk en gaan dan naar bed. 's Morgens staan ze heel vroeg op "half 4 in de morgen".

Maar achter het relaas van de feiten voelen we een stukje menselijk leed uit de toenmalige arme tijd. In de vroege ochttering van 7 september 1826 sukkelde Joseph Sciau in zijn eigen waterput, zijn 4 minderjarige kinderen bleven alleen achter.

"PROCES VERBAAL PRO JUSTITIA.

Het jaar duizend achthonderd en zesentwintig den zevensten der maand September ten tien uren van den morgen.
Wij Nicasius Coppens, Assessor belast met de waarneming en uitoefening der rechterlijke politie in de gemeente Kerkken district Aelst provincie oostvlaanderen, hoorende omtrent de vijf uren van den morgen een geschreeuw dat Joseph Sciau klompenmaker en landbouwer woonende te Kerkken in zijnen steenput waarschijnlijk lag verdronken ! zijn opgestaan en ons aanstonds begeven aan den steenput op d'hofstede van den genaamden Josephus Sciau alwaar wij hebben vinden staan Joanna Catherina de Pelsmaeker weduwe van Cornelis Coppens en schoonmoeder van den gemelden Josephus Sciau, benevens Josephus Coppens haren zoon en de schoonbroeder van den gemelden Sciau bij hem inwoonende, welke al schreeuwende ons zei dat zij dit presumeerde staande de waterputte met putzeel aan den put was missende, dat daar nevens was staande eenen klomp, waar op wij aanstonds

hebben aanzocht om in den put te zoeken de genaamde Pieter Johan Tavernier werkmán woonende te Kerkxken, en Constantinus Goossens ook werkmán woonende te Kerkxken en ter zelve tijd zijn er bijgekomen op het gerucht Cornelus De Saedeleer landbouwer woonende te Haeltert gebuur van dito Sciau ende Egidius Van den Stock landbouwer ook woonende te Haeltert niet wijd van de gemelde woonste, met welke vier manspersoonen naar te hebben gezocht hebben bevonden dat dito Sciau in den gemelden put was liggende, naar hem te hebben uitgekregen hebben hem bevonden dood te zijn, waar op nog aanstonds hebben gerequereert en verzocht de heer Alexander Arents Doctor in de medecijnen woonende binnen de gemeente Haeltert, ten einde te komen doen in onze bijwezendheid de visite van het gemelde dood lichaam, de voor-noemde Doctor op ons verzoek gekomen zijnde hebben hem kennis gegeven van het object waar van kwestie, ten einde te visiteren het bovengemelde dood lichaam, en heeft deze operatie begonst in onze tegenwoordigheid en de bijwezendheid van Pieter Stockman veldwagter dezer gemeente ende naar gedane visite heeft naar alvoren in onze handen afgeleid den eed bij de wet voorschreven ons verklaart het gene volgt.

- 1° De uitwendige deelen van het dood lichaam geven het minste teeken niet van geweldadigheid, enkelijk is er eene ligte blutsing op de linker zijde van het voorhoofd waarschijnlijk door den val veroorzaakt, geheel het aangezicht geeft een weinig van het violetholeur.
- 2° hij is voordsgegaan tot het openen van het dood lichaam en hij zegt, dat de lever, de milte en besonderlijk de longe met bloed opgevult is de rechte holligheid van het hert, de slagader der longe zijn zijn gelijkelijk met zwart bloed vervult, maar de slinke holligheid van het hert en het slagaderlijk systeem is van bloed ontbloot.
- 3° aan dit dood lichamelijk wanorder doet hij besonderlijk aanmerken dat hij geheel de herssen substantie met zwart bloed ingespuut bevind.

hij besluit door het onderzoek van al het gene voorgeschreven, dat den genoemden Joseph Sciau door overstroming gestorven is.

Voords hebben wij Assessor voornoemd gesommeert 1° de voorengenoemde Joanne Catherina De Pelsmaeker schoonmoeder van deze overledenen en haar gevraagd voor ons kennis te geven wegens deze omstandigheid, waar op zij ons heeft geantwoord dat zij den voorengenoemden Josephus Sciau met haren zoon Josephus voornoemd met des overledene vier minderjarige kinderen, gisteren t'samen naar het avondmaal genomen te hebben gereguleert hadden hun werk tegen den dag van heden, en naardien gezamentlijk zijn slapen gegaan, dat zij is opgestaan om 3 1/2 uren van den morgent en water uit den steenput ging halen, daarkomende bevond dat de waterbuize en het putzeel weg was, waar mede zij hun water ophaalden, en dat er aan den zelve steenput eene andere waterbuize stond, welke zig 'savonds nog met hun slapen

gaan in den huize bevond, en dat er aan den put nog eenen groo-
ten mansklomp stond waaruit zij vermoede dat dezen overleden
met de nog zijnde er was ingesluipt, dat zij is gaan zien naar
zijn bedde en niet gevonden heeft geroepen op haren zoon den
gemelden Josephus Coppens dat hij moeste opstaan dat er waar-
schijnlijk malheuren waren, aangezien de waterbuize en het
putzeel wag was, en aan den steenput eenen klomp stond, en
niet en vond Josephus Sciau dat haren zoon dito Coppens is op-
gestaan en is gaan zoeken naar zijnen zwager dezen overleden
en niet kunnende vinden temeer bemerkte dat hij verdronken was.

Naardien hebben wij Assessor voornoemd gesommeert den meerge-
melden Josephus Coppens zwager van dezen overledenen, en hem
gevraagd om te onderrigten, aangaande deze omstandigheden,
en heeft ons aangezeid dat hij, zijne moeder en zwager Joseph
Sciau met des zelfs minderjarige kinderen gisteren naar het
avondmaal genomen te hebben alle zijn slapen gegaan, dat zijne
moeder hem heeft komen ontwaken heden in den vroegen morgen
zeggende, dat hij moeste opstaan dat zij vermoede Josephus
Sciau in den steenput te zijn gevallen, hij is opgestaan naar
den put is gaan zien en bevonden dat de waterbuize en putzeel
weg was en aldaar eenen mansklomp stond, dat hij gevolgentlijk
is gaan zoeken naar zijnen zwager dito Sciau en hem niet vin-
dende, er op het geschreeuw van hem en zijne moeder is aange-
komen de heer Assessor voornoemd en andere geburen.

Van alle welk wij hebben opgesteld het tegenwoordig proces
verbal, om te dienen daar en waar het behoort en hebben de ge-
melde heer Arents Pieter Stockman met ons Assessor het tegen-
woordig verbal geteekent de genoemde Joanne Catherine de Pels-
maeker en zoon Joseph Coppens hebben beide verklaart niet te
kunnen schrijven dit alles naar aan hun gedane voorlezing de
dag maand en jaar als boven.

get. A. Arents
med.

P. Stockman

N. Coppens

=====

(P. TEMMERMAN)

DE KLOKKEN VAN HELDERGEM - KERK H. AMANDUS

.....

In het Kerkelijk Archief vonden wij onderstaande gegevens over de Heldergermse klokken.

- 19/04/1683 : De pastoor van Opbrakel verkocht aan de kerk van Heldergerm een klok voor 134 pond 6 schellingen parisis. Deze klok, welke een gewicht had van 500 pond, werd in 1797 door de Franssen uit den toren gehaald en naar Aalst vervoerd, om van daar waarschijnlijk naar Parijs te worden verzonden.
- 17/05/1803 : Er was hier een klokje van 232 ponden gekocht aan de Eerw. Moeder der penitenten te Ninove den 17 Mei 1803 aan 15 stuivers het pond. Het werd gewogen bij Londersele in de watermolen en woog 242 pond of eirea.
- 1839 : In 1839 behaagde het aan de parochianen een nieuwe klok te doen gieten en er werd overeengekomen met Mr. Bastien James ('n fransman). Ze werd gegoten te Helsegem boven Oudenaarde, omdat James aldaar nog andere klokken te gieten had. Ze werd gewogen in de stadswaeg en volgens uittrek van Mr. Van Aertschadt te Leuven woog ze 522 kilo's of 1 112 ponden 6/16. Ze werd gewijd den 28 Oct. 1839 door Z. Eerw. H. Deken d'Hert te Aelst.
Peter : Jan Baptist de Swaef, steenweg
Meter : Isabella Van De Velde, huisvr. Franciscus D'Haeseleer.
- 1848 : Ze werd gescheurd in Oct. 1848, werd hergotten te Leuven en gewogen door Mr. Van Aerschoft in de stadswaeg aldaar woog ze 509 1/2 kilo's. Grote klok gewijd en gedoopt door Z.H.Ex. Mgr. Dalebecque. Bisschop van Gent den 13 Juni 1849.
Peter : Jan Baptist De Swaef
Meter : Isabella Van De Velde, huisvr. Franciscus D'Haeseleer
Naam : Isabella
Kleine klok :
Nieuwe Peter : Petrus Antonius antonus
Meter : Francisce De Saedeleer (jonge dochter)
Naam : Francisca.
- 1850 : Grote Klok gescheurd den 17 Juni 1850 werd ergoten en nieuwe spijs bijgevoegd en woog dan 526 1/2 kilo's.
Ook de kleine werd ergoten en nieuwe spijs bijgevoegd en woog 360 1/2 kilo's. De kleine werd ergoten tot het bekomen van goed akkoord.
Grote klok : Gewijd en gedoopt door Eerw. Heer Pastoor De Maeyer met toelating van den Bisschop den 24 Oct. 1850.

Peter : Donatus D'Haeseleer
Meter : Constantie D'Haeseleer, zuster v.d. peter.
Naam : Maria.

Kleine klok :

Peter : Petrus Antonius Antonus
Meter : Antonia Schouppe echtgenote De Saedeleer in
plaats van haar dochter Francisca die ziek
was.
Naam : Barbara.

Missing :

Per errorum male posuit inscriptiones
Van Aerschadt plaatste de naam Maria op de
kleine klok en de naam Barbara op de grote
klok.

1943 : Den 13 Juli 1943 werd de grote klok Barbara uit de
toren gehaald door de Duitsers, te 3.30 H. verliet
ze de parochie.

1952 : Nieuwe klok : Amandus 530 kilo's.
Den 7 Sept. 1952 te 3 uur werd de nieuwe klok wegende
530 kilo's met 0,95m. diameter door Z.E.H. Deken De
Maeyer te Herzele gewijd, met jaarschrift

In LUCTU pLangens, In festis JWbILans
VoX tUa sUaVIs; AmanDe, nobIs pLaGet (1952)

In vertaling :

Wanneer uw lied in rouwe klaagt;
of jub'lend ons ter feeste vraagt
weet Amandus, dat 't ons behaagt

E.H.L. Sanspeur, pastoor.

Peter : Mr EDUARD BLONDEEL, voorzitter v.d. kerkfabriek
Meter : Mw CECILE COBBAUT, echtgenote van Mr Aimé Van
Cauter, burgemeester.
Gegoten door Mr. jr. Michiels, klokkengieter, Doornijk.

BRON : KERKARCHIEF HELD.

R. DE TROYER

N:v.d.r. Weet iemand meer over het feit dat een klok bestemd
voor Helderger, nu klept in St. Genesius-Rode ? Op
die bewuste klok van 300 pond staat : "Mijn naam is
Francisca. De parochianen gaven me in 1849. Petrus
Ant. Antonus was mijn peter en Francisca De Sadeleer
mijn meter. Onder het herderschap van J.B. De Mayer.
A.L.J. van Aerschodt en Van den Gheyn goten mij te
Leuven."
(J.B. De Mayer was pastoor te Helderger van 1837 tot
1874).

.....